

правових, виробничо-технічних заходів, спрямованих на зміну його структури, системи управління, форм власності, організаційно-правових форм, які здатні відновити прибутковість, конкурентоспроможність та ефективність виробництва [3, С. 171].

Узагальнюючи результати дослідження, необхідно відмітити, що фінансове оздоровлення на підприємстві - це сукупність заходів, направлених на забезпечення покриття поточних збитків та усунення причин їх виникнення, відновлення або підвищення рівня ліквідності та платоспроможності, скорочення всіх видів заборгованостей, поліпшення структури оборотного капіталу та формування засобів ресурсів, необхідних для проведення оздоровчих заходів виробничо-технічного, організаційного та соціального характеру.

Перелік використаних джерел:

1. Карпунь І.Н. Санація в системі антикризового управління підприємством. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlca/Ekon/2016_30/49.pdf

2. Савела А. Ю. Санація та її роль у фінансовому оздоровленні підприємств. Держава та регіони. 2014. № 6. С. 420-422.

3. Череп А.В., Северина С.В. Удосконалення класичної моделі санації підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2014. № 2. С. 169-171.

УДК 338.43

Гапон Вадим

аспірант, група БМа-12

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Крамар Ірина

доктор економічних наук, доцент

професор кафедр економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль, Україна

Vadym Hapon

Post-graduate Student of the group BMa-12

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Iryna Kramar

Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor

Professor of Economics and Finance Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

СУЧАСНИЙ СТАН ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ THE CURRENT STATE OF UKRAINE AGRICULTURAL SECTOR FUNCTIONING

Сільське господарство є однією із ключових галузей національної економіки, формуючи разом з іншими суміжними галузями близько 20% української економіки. За словами першого заступника Міністра аграрної політики та продовольства України Тараса Висоцького, у зв'язку із падінням інших секторів, зокрема, металургії, частка агропромислового комплексу прогнозовано зросте до 30% [1]. Окрім того, зважаючи на те, що дана галузь на 70% залежить від експорту, то вона генерує значні валютні надходження в Україні. Таким чином, ефективна діяльність підприємств аграрного сектору є важливим фактором забезпечення стабільності економіки України, зокрема, у період дії воєнного стану.

Варто зазначити, що Україна має значний потенціал для розвитку агробізнесу. Площа сільськогосподарських земель є найбільшою в Європі – 41,5 млн га (70 % території країни), з них 32,5 млн га використовуються для вирощування сільськогосподарських культур [2].

Окрім того, протягом багатьох років український агропромисловий комплекс посідав провідні позиції серед експортерів світу, зокрема, до повномасштабного вторгнення російської федерації, а в 2021 році 40 % від загального експорту України становила саме агропродукція [3].

На сільське, лісове та рибне господарство припадало 10% прямих іноземних інвестицій (ПІІ) станом на 31.12.2021 року [4], а надалі очікується збільшення ПІІ саме в дану галузь. У даному контексті важливим є значення інтегрального показника Індексу інвестиційної привабливості України, що в першій половині 2022 року становив 2,17 бали з 5 можливих. За даними Європейської Бізнес Асоціації, пів року тому цей показник становив 2,73 бали, а найнижче значення за весь час проведення досліджень спостерігалось під час Євромайдану –1,8 бали [5]. При цьому експерти наголошують на позитивній динаміці даного показника за цей час й очікують подальшого зростання у післявоєнний період.

Повномасштабна війна стала справжнім випробуванням для аграріїв, так як спричинила руйнування налагоджених роками процесів, логістичних ланцюгів, а значна частина посівних територій замінована або до неї немає доступу, знищено техніку та склади. Окрім того, військова агресія РФ унеможливила функціонування морських портів України у перші 5 місяців війни, через які здійснювалося близько 90% експорту сільгосппродукції. В рамках реалізації «зернової угоди», укладеної між Україною, РФ, Туреччиною та ООН у Стамбулі 22 липня 2022 року, торговельні та вантажні судна безперешкодно почали виходити з українських портів і доставляти аграрну продукцію в різні куточки світу. Однак питання підтримки економіки в частині створення альтернативної логістичної мережі для експорту залишається одним із пріоритетних для Уряду.

15 березня 2022 року Верховна Рада України ухвалила Закон №2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» [6], яким передбачено зміни щодо сплати за землю державної та комунальної форм власності в період дії воєнного стану. Так, «з 1 березня 2022 року до 31 грудня року, наступного за роком, в якому припинено/скасовано воєнний стан, не нараховується і не сплачується земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної форм власності, що розташовані на територіях, де ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями РФ, а також визначені обласними військовими адміністраціями як такі, що засмічені вибухонебезпечними предметами, та/або на яких наявні фортифікаційні споруди» [6].

Також Уряд ініціює і впроваджує ряд програм, спрямованих на підтримку бізнесу, зокрема, в аграрному секторі. У рамках держпрограми «Доступні кредити 5–7–9%» у період дії воєнного стану та протягом місяця після його завершення/скасування сільськогосподарські товаровиробники можуть отримати кредит під 0% у розмірі до 60 млн грн строком до шести місяців на провадження сільгоспдіяльності (придбання техніки, палива, насіння, добрив тощо) [7]. Державою передбачено додаткову фінансову підтримку малого та середнього агробізнесу у вигляді компенсації відсоткової ставки за кредитами до 50 млн грн. Уряд також установив максимальний розмір державної гарантії за портфельними кредитами до 80%.

Запровадження воєнного стану також унеможливило роботу ключових реєстрів, ДЗК і ДРРП, відповідно, й формування земельних ділянок та оформлення прав на них за загальною процедурою. Проте 7 квітня набув чинності закон № 2145-IX [8], метою якого є забезпечення продовольчої безпеки та проведення посівної кампанії та який передбачає можливість оформити право оренди на земельні ділянки для товарного сільськогосподарського виробництва строком не більш як один рік без права поновлення договору.

Крім того, законом передбачена можливість користувачам сільгоспділянок передавати права землекористування іншим особам без згоди власників таких ділянок строком до року. Таке нововведення дасть змогу ефективно використовувати сільськогосподарські землі за їхнім призначенням більш забезпеченими аграріями, що, безумовно, позитивно вплине на результати посівної кампанії.

Таким чином, бачимо, що війна суттєво вплинула на функціонування аграрного сектору України. На даний час з метою адаптації до нових умов ведення господарської діяльності й успішного протистояння викликам, впроваджено різноманітні програми, закони й ініціативи для підтримки підприємств агросектору. Окрім того, слід зауважити, що дане питання є важливим на порядку денному не лише всередині країни, а й закордоном, так як саме Україна є ключовою країною у світі, що забезпечує його продовольчу безпеку. Тому міжнародна підтримка й допомога у даній сфері є необхідною та важливою.

Перелік використаних джерел:

1. Агросектор формує третину української економіки. Аграрне інформаційне агентство Agravery: веб-сайт. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/agrosektor-formue-tretinu-ukrainskoi-ekonomiki-taras-visockij> (дата звернення: 20.10.2022)

2. Державна служба статистики України, економічна статистика, сільське господарство: веб-сайт. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 13.10.2022).

3. Агробізнес під час війни: як побудувати ефективну діяльність та на що звернути увагу. Ліга: Закон : веб-сайт. URL: <https://biz.ligazakon.net/news/213244-agrobznes-pd-chas-vyni-yak-pobuduvati-efektivnu-dyalnst-ta-na-shcho-zvernuti-uvagu> (дата звернення: 20.10.2022)

4. Офіційний сайт Міністерства економіки України : веб-сайт. URL: <https://me.gov.ua> (дата звернення: 19.10.2022).

5. Інвестиції під сиренами. Агробізнес Сьогодні: веб-сайт URL: <http://agro-business.com.ua/agro/podiiia/item/25075-investytsii-pid-syrenamy.html> (дата звернення: 18.10.2022).

6. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України №2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 15.10.2022)

7. Як працює аграрний бізнес в умовах війни. ZN.UA: веб-сайт. URL: <https://zn.ua/ukr/ariculture/jak-pratsjuje-aharnij-biznes-v-umovakh-vijni.html> (дата звернення: 19.10.2022)

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України №2145-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20> (дата звернення: 15.10.2022).